

anvendes til at skaffe oplysninger med fjendtlighetsindet formål om kyststaterne.

Tanken om en specifik adgang til ressourcerelateret forskning blev dog ikke totalt opgivet. Dette var måske det vigtigste aspekt i det kompromis, der nu er indeholdt i artikel 246, som sammen med bestemmelserne om stiltiende samtykke (artikel 252) og bilæggelsen af tvister (artiklerne 264 og 297, stk. 2) udgør det retlige grundlag for videnskabelig havforskning i den eksklusive økonomiske zone og på kontinental-soklen. Kompromiset anerkender forskellen mellem rent videnskabelig forskning og ressourceforskning. Man går derfor ud fra, at kyststaten skal samtykke til aktiviteten, men kyststatens muligheder for at nægte tilladelse er mere begrænset, når det gælder anden forskning end ressourceforskning.

Kapitel XIII bekræfter alle staters ret til at udføre videnskabelig havforskning og fastslår de forpligtelser, som gælder for at fremme et internationalt samarbejde om sådan forskning.

Konventionen anbefaler størst mulig åbenhed gennem spredning af informationer om forskningsresultater.

I modsætning til tidligere gældende havret, hvor retten til forskning begrænsede sig til det åbne hav, tilkender Konventionen visse udvidede rettigheder for andre stater eller internationale organisationer til at forske inden for en stats jurisdiktionsområde under forudsætning af udtrykkeligt samtykke fra kyststaten selv. Kapitel XIII tager først og fremmest sigte på forskning i den eksklusive økonomiske zone og på kontinental-soklen, men omhandler også forskning på søterritoriet.

Begrebet »videnskabelig havforskning« defineres ikke i Konventionen. Normalt anses selve aktiviteten i oceaner og de indre farvande, som har til formål at øge kendskabet til miljøet og dets udvikling, for videnskabelig havforskning. Begrebet videnskabelig havforskning omfatter derimod ikke søopmåling, militære aktiviteter og heller ikke efterforskning og udvinding af de naturlige ressourcer.

Foruden i kapitel XIII findes der desuden regler om videnskabelig havforskning i artiklerne 40, 87, 143 og 147 samt i slutakten og bilag VIII.

Kapitlet falder i 6 afsnit om henholdsvis almindelige bestemmelser (artikel 238 – 241), internationalt samarbejde (artikel 242 – 244), udførelse og fremme af videnskabelig havforskning (artikel 245 – 257), videnskabelige forskningsinstallationer eller videnskabeligt udstyr i havmiljøet (artikel 258 – 262), ansvar og erstatning (artikel 263) samt om bilæggelse af tv-

ster og om foreløbige foranstaltninger (artikel 264 – 265).

Til artikel 238:

Artiklen fastslår en ret for alle stater uanset deres geografiske beliggenhed, og for kompetente internationale organisationer til at udføre videnskabelig havforskning med forbehold af andre staters rettigheder og pligter. Rettighederne og pligterne, der refereres til, er specielt de, »som fastsat i denne Konvention« såvel i de mere specifikke bestemmelser i kapitel XIII som andetsteds. Dette indebærer, at retten til at udføre videnskabelig havforskning begrænses af kyststaternes suverænitet og jurisdiktion på deres søterritorium og i deres maritime zoner, hvor havforskning kræver kyststatens samtykke, jf. artikel 245 ff.

Til artikel 239:

Artiklen bekræfter princippet om, at stater og kompetente internationale organisationer skal fremme og lette udviklingen og udførelsen af videnskabelig havforskning.

Til artikel 240:

Artiklen indeholder de almindelige principper for udførelsen af videnskabelig havforskning, herunder fredelige formål, videnskabelige metoder, respekt af andres anvendelse af havet såvel som miljøbeskyttelse.

Til artikel 241:

Videnskabelig havforskning kan ifølge artiklen på ingen måde begrunde retlige krav på dele af havmiljøet eller dets ressourcer. Bestemmelsen er parallel med artiklerne 89 og 137, stk. 1 og 3, som vedrører det åbne hav og Området, men beskytter tillige kyststaternes suveræne ret til ressourcerne fra kontinental-soklen og den eksklusive økonomiske zone.

Til artikel 242:

Med respekt af staternes suverænitet og jurisdiktion skal samarbejdet inden for havforskningsområdet fremmes, hvilket især gælder kontrol og forebyggelse af skadelige indvirkninger på menneskers helbred og sikkerhed og på havmiljøet. Det Internationale Havundersøgelsesråd »The International Council for the Exploration of the Sea« (ICES) virker til fremme og koordination af den marine og fiskerimæssige forskning i Nordatlanten og Østersøen. ICES yder videnskabelig rådgivning til fiskerimyndighederne i medlemsstaterne, herunder Danmark, samt i henhold til særlige aftaler også til de færøske og grønlandske fi-